

Catalunya i la dictadura de Primo de Rivera

Malgrat que va comptar amb el suport inicial de la Lliga Regionalista, el cop d'Estat del general Primo de Rivera i la instauració de la dictadura militar van suposar, ja des del seu començament, la reafirmació de la unitat d'Espanya, un fort component anticatalanista i la generalització de la intervenció militar en tots els afers del país.

Primo de Rivera a Barcelona

Mentre havia exercit com a capità general de Catalunya, Primo de Rivera no havia manifestat cap tipus d'hostilitat implícita vers el catalanisme. Fins i tot, en alguna ocasió havia manifestat el seu respecte per la llengua, les tradicions i la cultura catalanes. Per això, bona part de la burgesia conservadora i els dirigents de la Lliga Regionalista van donar el seu suport al cop d'Estat, única sortida que veien viable com a manera de posar fi a la conflictivitat obrera i garantir l'ordre social.

El que no s'imaginaven era el component anticatalanista que aviat adoptaria la dictadura. Així, la dictadura va significar la prohibició de tots els partits polítics catalanistes, fins i tot la pròpia Lliga Regionalista, a més de l'extinció de la Mancomunitat, la prohibició de la llengua i de la bandera catalanes i la instauració d'una rigorosa censura de premsa.

El mateix setembre de 1923, ja va ser publicat un decret per a la repressió del separatisme a partir del qual s'iniciaria el procés de desmantellament de les institucions públiques i privades que integraven el catalanisme. D'aquesta manera, el catalanisme, igual que l'obrerisme, va haver de passar a la clandestinitat durant el període dictatorial mentre Primo de Rivera intentava

construir un moviment espanyolista a Catalunya encapçalat pel general Emilio Barrera, el seu home fort al Principat.

Alfons Sala

La Mancomunitat de Catalunya inicialment va passar a ser dirigida per un destacat anticatalanista, Alfons Sala, el comte d'Egara, fins que el 1925 va ser dissolta definitivament. I la repressió del catalanisme portada a terme per la dictadura va afectar a moltes institucions de caràcter divers. Van ser clausurats un bon nombre d'institucions catalanistes, ja fossin ateneus, societats recreatives o associacions corals, a la vegada que va prohibir-se les manifestacions en llengua catalana, en un clar intent de castellanitzar la vida pública del país. Inclús la celebració dels Jocs Florals va ser prohibida. Per exemple, l'Orfeó Català i el Gracienc van ser clausurats el 1925 i les columnes de Puig i Cadafalch a Montjuïc demolides el 1929.

La dictadura va imposar la censura a la premsa diària i a la publicació de llibres, a més d'iniciar una certa depuració del magisteri i de les institucions educatives i culturals vinculades a la Mancomunitat. Per això, molts professionals de l'Escola Industrial van haver de dimitir el 1924. D'aquesta manera, l'ensenyament va passar a realitzar-se exclusivament en castellà, ja que *"catalán, vasco, valenciano y gallego son lenguas vernáculas y son idiomas literarios. Sobre todos el castellano ha de ser la obligatoria base de la formación espiritual y ciudadana"*, tot i la dificultat *"que supone enseñar en castellano a niños que no entienden nuestro idioma"*, com reconeixia el propi governador civil de Girona.

També el Col·legi d'Advocats va ser objecte de la depuració mitjançant la destitució de la seva junta directiva. I un altre punt de conflicte va arribar amb l'obligació que el clergat fes servir únicament el castellà en les seves comunicacions orals i escrites. La persecució del catalanisme va arribar, inclús, fins el F.C. Barcelona. Així, el camp que els blaugranes tenien a Les Corts va ser tancat durant sis mesos a causa dels xiulets que van sentir-se per part del públic durant la interpretació de l'himne espanyol en un partit celebrat com a homenatge a l'Orfeó Català.

Demolició de les columnes de Puig i Cadafalch

Tot i la repressió, mai el catalanisme s'havia difós en tots els ambients com en aquest període. La cultura particularista, el sentiment de poble diferenciat, va anar creixent de forma significativa. Llengua i cultura van esdevenir els elements capitals en el procés de recuperació nacional i, fins i tot, alguns intel·lectuals castellans –com Ortega y Gasset, Azorín, García Lorca o Azaña– van reaccionar davant de la política cultural del dictador respecte a Catalunya.

L'actitud de les forces polítiques catalanes davant de la dictadura va ser variada, tot i que la repressió del catalanisme va provocar un distanciament general de la societat respecte Primo de Rivera. Així, la Lliga Regionalista va adoptar una posició eclèctica i d'acollir la dictadura amb una certa simpatia va passar a no col·laborar-hi per les mesures repressores vers la cultura catalana, però, com a partit d'ordre, tampoc va sumar-se a aquells que volien fer servir la violència per tombar el règim.

Judici a Francesc Macià pels fets de Prats de Molló

El principal nucli opositor van ser les forces republicanes, força importants a Catalunya malgrat la seva poca estructuració, i el catalanisme d'esquerres. Acció Catalana, la Unió Socialista de Catalunya i els grups republicans van passar d'una fase d'hibernació durant la primera etapa dictatorial a passar a protagonitzar una agitació cada cop més evident.

L'acció més destacada va ser l'expedició militar que Francesc Macià, que es trobava exiliat a França, va protagonitzar amb la intenció de penetrar a Catalunya des de Prats de Molló el mes novembre de 1925. Les autoritats franceses van avortar l'intent i van detenir Macià, el procés del qual va convertir-se en un judici públic contra la dictadura i va donar gran popularitat al dirigent republicà. D'aquesta manera, tot i el seu fracàs, l'acció d'Estat Català va servir per apropar-lo cap al republicanisme no lerrouxista que posteriorment esdevindria la base de l'Esquerra Republicana de Catalunya.